

Rövid összefoglaló
a
Veszprémi Egyetem által
az OTKA támogatásával szervezett
*„Útkeresés a labirintusban – a serdülők
erkölcsi szocializációja”*
című vizsgálat
a d a t f e l v é t e l é r ő l

Kutatásvezetők: Szekszárdi Júlia – Horváth
H. Attila
Az adatfelvétel vezetője: Ligeti György;
koordinátor: Gelsei Gergő

1. Az adatfelvétel időpontja

2004. február 6. – március 17.

2. A minta kialakítása

A minta kialakítása az Oktatási Minisztérium 2003. decemberi alapadatai alapján történt, ám a mintavétel során igazodtunk az előző (1998) vizsgálat alapmegoszlásaihoz. Ezek alapján az adatfelvétel reprezentatív a diákok nemére, évfolyamára és az iskoláknak helyet adó település típusára.

A kérdezett neve		Évfolyam		Összesen
		Hetedikes	Tizedikes	
Fiú	A település típusa			
	Budapest	97	78	175
	Megyeszékhely	135	113	248
	Egyéb város	100	146	246
	Község	65		65
	Összesen	397	337	734
Lány	A település típusa			
	Budapest	93	125	218
	Megyeszékhely	126	203	329
	Egyéb város	95	63	158
	Község	59		59
	Összesen	373	391	764
Mindösszesen		770	728	1498 ¹

1. táblázat

A minta nagysága: N=1505.

3. Az adatfelvétel módja

Az adatfelvétel **önkéntes** volt, a diákok bármelyikének módjában állt megtagadni a kérdőív bármely kérdésére való válaszadást. Az adatfelvétel **anonim**, az adatbázisból nem derül ki, hogy ki és melyik iskolában, melyik osztályban töltötte ki a kérdőíveket. A kérdőívek kitöltése **csoporthoz** történt, a diákok a saját osztálytermükben vettek részt a vizsgálatban, tanáruk-osztályfőnökük, illetve az iskola más dolgozója nem volt jelen.

A kérdőívek a kódolás után **megsemmisítésre kerültek**.

¹ Missing: 7 fő (nem jelölte meg a nemét)

Az iskolák: a kutatásban résztvevő iskolákkal a kapcsolatfelvétel a legtöbb esetben zökkenőmentes volt, segítőkészek, nyitottak voltak. Általában elmondható, hogy minél kisebb településen található egy iskola, annál segítőkészebbek voltak velünk szemben. Kategorikus elutasításba egyetlen helyen ütköztünk (ám az igazgató nem tudott elfogadható magyarázatot adni arra, miért nem engedélyezi a kérdőívek lekérdezését).

A legtöbb helyen megkérdezték, hogy az eredményekről mikor értesülhetnek. Sajnos pontos választ nem tudtunk adni, csak azt ígérhettük, hogy mikor a kutatási beszámoló elkészül, ha erre lehetőség van, kapnak belőle. (Erre kérjük megbízónkat!)

Több iskolában kértek tőlünk egy másolatot az **üres** kérdőívből, maguk a tanárok is szívesen foglalkoztak a kérdésekkel, sok helyen azt mondták, hogy részletesen végig szeretnék a kérdéseket (például etika vagy társadalomismeret) órán beszélni.

A diákok: a kérdőívet kitöltő diákok többsége nagy érdeklődést mutatott a kérdőív iránt. Sok helyen felmerült az igény a kérdések részletes megtárgyalására. Ahol erre volt mód, ott erre kérdezőbiztosaink nyitottak voltak, és megtették ezt. Sokszor ez az igény kielégítetlen maradt, mert nem maradt az órából erre elegendő idő. Sok helyen azt hallottuk, hogy a diákok hinyolják a kérdőívben szereplő témákat az iskolából.

A kérdőív: kérdezőbiztosaink tapasztalatai alapján a kérdőívvel kapcsolatban a következő észrevételek fogalmazódtak meg:

- A kérdések olyanok voltak, melyek a diákokat közvetlenül érintik és foglalkoztatják, tehát *lekötötte a figyelmüket, érdekesnek találták* azt.
- Nagy különbség mutatkozott **a hetedikesek és a tizedikesek viselkedésében a kérdőív kitöltése közben**. Míg a hetedikesek inkább egy feladatnak tekintették a kérdőív kitöltését, melyen „túl kell esni”, addig a legtöbb tizedikesben a kérdőív – néhány esetben igen komoly – feszültséget indukált. Ennek valószínűleg két oka van. Az egyik, hogy a korosztályra a tiszta, egyértelmű érzelmek és értékek iránti vágy jellemző (a kérdőívben pedig meglehetősen kevert, ambivalens érzéseket keltő szituációkkal találkoztak). A másik ok kutatás-módszertani jellegű: úgy gondoljuk, hogy az ilyen jellegű témák vizsgálatokhoz nem feltétlenül a zárt kérdésekből álló kérdőív a legmegfelelőbb eszköz. Egyrészt mert a döntések háttérében álló okok közül rengeteg rejtve marad, másrészt pedig, a válaszadónak, miután kigondolta, mi lenne az ő személyes reakciója egy adott szituációban, le kell azt redukálnia egy hat válaszlehetőségből álló táblázatba, ami sok tizedikesben fokozta a fenti feszültséget, melyet sokszor oldanunk kellett (egy esetben majdnem megghiúsult emiatt a kérdőívek lekérdezése).

4. Az adatfelvételt és a kérdőívek kódolását, az adatfile rendszerezését és az adattisztítást végzők

A kapcsolatfelvételt a kutatás helyszínéül szolgáló iskolákkal Csizmás Kinga végezte. A kérdőíveket Füzesi Péter, Gelsei Gergő, Gergely Vera, Jakab Diana, Márkus Tamás, Torda Pilisi Edina és Varga Ábel kérdezte. A kódolás Draskovics Ildikó munkája. Az adatfelvétel koordinációját Gelsei Gergő végezte.

5. Az adatfelvételtől szóló összefoglalóhoz mellékelt CD-ROM tartalma

1. Adatfile SPSS-formátumban (a teljes adatbázissal)
2. Adatfile EXCEL-formátumban (a teljes adatbázis és a diákok szöveges véleménye)
3. Jelen összefoglaló RTF formátumban

Budapest, 2004. március 15.

Ligeti György PhD
Kurt Lewin Alapítvány

A Veszprémi Egyetem megrendelését ezúton szeretnénk megköszönni,

a Kurt Lewin Alapítvány
munkatársai nevében